

тощо. Тому саме фізичні навантаження є найбільш природним засобом виходу накопиченої енергії. Фізичні вправи здійснюють релаксуючий ефект, який виникає після виконання вправ та діє до 2-х годин. Якщо фізичні вправи виконуються регулярно протягом 7–8 тижнів, вони починають здійснювати довготривалий вплив, що підвищує стійкість організму до стресів.

Медицина по-різному пояснює позитивний вплив фізичних навантажень на емоційний стан. Традиційно вважається, що при фізичній активності підвищується рівень хімічних речовин, які сприяють покращенню настрою. До таких речовин належать ендорфіни та серотонін. Важливо, що позитивний вплив антидепресантів нового покоління досягається саме підвищенням рівня серотоніну. Сучасні дослідження доказують, що після фізичних навантажень концентрація серотоніну підвищується. Таким чином, будь-які фізичні навантаження мають дію, що схожа з впливом сучасних антидепресантів. Відповідно, за допомогою фізичних тренувань подолати стресову ситуацію набагато легше. Вченими доведено, що психологічне розслаблення виникає як під час тренування, так і після нього. Регулярні заняття фізичними вправами викликають позитивний вплив на стан нервової системи та допомагають боротися зі стресом, крім цього, доведено, що заняття спортом підвищують рівень самооцінки, що є важливим пунктом у боротьбі зі стресом.

УДК 373.61:377.44

В.М. Лачкова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ДИСЦИПЛІН У СИСТЕМІ ПЕРЕПІДГОТОВКИ КАДРІВ

Сучасний ринок праці вимагає від фахівців постійного підвищення кваліфікації, перепідготовки, отже вища освіта у реальному житті ніколи не буває завершеною. Освіта для спеціаліста з фінансів має бути довічною справою, оскільки фінансово-економічні умови постійно змінюються, а зміни мають динамічний і непередбачуваний характер.

Дослідження фахівців доводять, що процес навчання старших за віком студентів має певні методичні особливості. Насамперед у цьому випадку існує особлива мотивація навчання, що зумовлена

необхідністю підвищити свій професійний рівень або змінити місце праці, кваліфікацію, спеціальність.

Процес навчання такої категорії студентів доцільно базувати на вже існуючому практичному досвіді, спираючись на який викладач пояснює загальні фінансові закономірності, формує певні поняття, категорії. Узагальнюючи дослідження фахівців з методології викладання економічних дисциплін, можна сформулювати методичні принципи, на яких доцільно базувати викладання фінансових дисциплін у системі перепідготовки кадрів. Серед таких принципів доцільно виокремити такі: обґрунтування корисності навчання за фахом «Фінанси і кредит» для приватного сектора і підприємництва взагалі; порівняння вартості навчання з вигодами, що очікуються; активне залучення слухачів до навчання, підтримка у них прагнення до самовдосконалення, пізнання нового і після завершення курсу; забезпечення доброзичливої, творчої атмосфери, в якій відсутній страх щодо можливих помилок; стимулювання аудиторії через застосування відіозаписів, фільмів за тематикою, ПЕОМ, інших технічних засобів навчання; використання минулого досвіду слухачів під час засвоєння певних тем, врахування знань і навичок слухачів, не перебільшуючи але й не принижуючи їх; викладаючи фінансові дисципліни, оцінювання індивідуальних запитів та різних рівнів підготовки слухачів та мінімізація цих різниць у ході організації занять; застосування підприємницьких принципів під час виконання ситуаційних завдань з фінансів; забезпечення слухачів базовою інформацією; поєднання теоретичних знань з практикою; забезпечення зворотного зв'язку із слухачами через запитання, вправи, індивідуальні практичні завдання. Найефективнішою формою навчання у системі перепідготовки фахівців є тренінги. Навчальним планом за освітнім рівнем бакалавр напряму «Фінанси і кредит» передбачено тренінги з інформатики, статистики, фінансово-аналітичний та комплексний тренінг з циклу професійної та практичної підготовки. Отже, викладаючи фінансові дисципліни у системі перепідготовки, необхідно зосереджувати найбільшу увагу не стільки на теоретичному матеріалі, скільки на можливості використання його на практиці, у конкретній життєвій ситуації.

Аналіз діяльності системи перепідготовки у вищих навчальних закладах України свідчить, що основною формою навчання є не лекції, а аналіз конкретних ситуацій (кейс-метод). Наприклад, на занятті за темою «Формування і використання капіталу підприємства» з дисципліни «Фінанси підприємств» кожному студенту надається індивідуальне завдання, яке описує реальну ситуацію на підприємстві

певної галузі економіки. Студент має визначитись, у чому полягає проблема конкретного підприємства і запропонувати шляхи її вирішення. Отже, у процесі вивчення базових концепцій бізнесу доцільно проводити аналіз практичних прикладів, у ході яких слухачі не просто отримують інформацію про методи вирішення проблеми бізнесу, але й набувають навички використання цих методів у конкретних фінансово-економічних ситуаціях. Доцільно при цьому вимагати від слухачів обґрунтування свого вибору стосовно того або іншого методу.

Досвід показує, що у процесі перепідготовки слухачів з фінансових дисциплін ефективними є тільки інтерактивні форми навчання: тренінги, ділові, рольові ігри, «мозкові штурми», «кейс-стаді» – дослідження на конкретних прикладах, «теск-груп» – навчальні програми, спрямовані на розробку і засвоєння методів колективного вирішення проблем і прийняття рішень. Ефективним є обговорення реальних життєвих ситуацій, прикладів щодо діяльності підприємств із засобів масової інформації тощо.

Тестові контрольні завдання для групи слухачів із системи перепідготовки мають бути систематизованими та різними за типами: питання звичайного закритого типу, завдання на узагальнення матеріалу, виділення суттєвих ознак, пошук закономірностей тощо. При цьому ніколи не слід забувати про створення довірливої, комфортної атмосфери, за якої буде бажання вчити і вчитись, оскільки освіту неможливо завершити, навчання має тривати впродовж усього життя.

УДК 371.214.114:377.35

Л.І. Лачкова, канд. екон. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО ТРЕНІНГУ ЦИКЛУ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Сучасний стан економіки України характеризується динамічністю та невизначеністю змін економічного простору, наслідком чого є кардинальні зміни у діяльності вітчизняних підприємств, що породжує об'єктивну потребу в удосконаленні системи вищої освіти, спрямованої на підготовку високваліфікованих фахівців, здатних безболісно професійно і соціально адаптуватися до реальних запитів ринку праці.